

สภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

STATE AND PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION DEVELOPMENT OF
THE CHILD DEVELOPMENT CENTER OF THE NAKHONSAWAN MUNICIPALITY

อุบล ถินขาว *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ปกครอง ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการนิเทศ 2) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศ ควรวางแผนจัดโครงการนิเทศเพื่อให้ทราบถึงการทำงาน ควรให้ความรู้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการนิเทศ ขณะเดียวกันผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจระหว่างการทำงานและ ทำการประเมินผลการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตร แนวทางพัฒนาคือความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การบริหารงานวิชาการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

* นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น,
e-mail : thinkaow@hotmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the state and participation development in academic administration of the child development center of Nakhon Sawan Municipality. The samples were the committee of the child development center, teachers and parents in the academic year 2013, the total was 242 samples. Questionnaires and open-ended interview forms were used to collect data. Percentage, mean and standard deviation were used for data analysis.

The results found that (1) the level of participation in academic administration of the child development center of Nakhon Sawan Municipality was high. The highest level was learning experience, then the curriculum, the learning media and the supervision respectively. (2) the participation in academic administration, in the aspect of the supervision, they should have supervision planning project to inform their work process, to educate the child development center staffs as well as to promote their working moral. In the aspect of curriculum, all the stakeholder should understand the curriculum which aim to develop the desired characteristics of the learners.

Keywords : Participation, Academic Administration, Child Development Center of the Nakhonsawan Municipality

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ข้อที่ 4 คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น รวมถึงความสำคัญที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545) หมวดที่ 7 มาตรา 57 กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สำนักการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์ ได้จัดการศึกษาโดยมอบภารกิจให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหาร และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา กระจายอำนาจด้านวิชาการให้สถานศึกษารับผิดชอบด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ตามกรอบภารกิจของงานวิชาการ จากการรายงานการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกปีการศึกษา 2556 ให้เน้นจุดพัฒนาสถานศึกษา ในด้านผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ เพิ่มพูนความรู้ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักการการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักเรียนร่วมรับผิดชอบตัดสินใจในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของ และร่วมจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ สร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนท์, 2546) นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการเป็นงานพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักถึงบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการ ที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน เชิญชวนให้ผู้ร่วมงานทุกคนปฏิบัติงานเต็มความสามารถ สร้างความรู้สึกร่วมที่ดีและสร้างความศรัทธาต่องาน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร จะเป็นการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ จากการศึกษาข้อมูลบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารงานวิชาการ บุคลากรไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในการจัดกิจกรรมประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมการบริหารทางด้านวิชาการ มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารทางด้านวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ เพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริง และใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ และเพื่อเผยแพร่งานวิจัยให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้านการนิเทศ และด้านสื่อการเรียนการสอน

วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด เป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และ ผู้ปกครอง รวมจำนวน 616 คน จาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ จำนวน 12 ศูนย์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยกำหนดโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน ได้จำนวนทั้งสิ้น 242 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 38 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 8 คน และผู้ปกครอง จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สอบถามใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้านการนิเทศ และด้านสื่อการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การหาคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.5 ขึ้นไป

(บุญชม ศรีสะอาด, 2554) และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.980 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปกครอง	196	81.0
คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	38	15.7
ครูผู้ดูแลเด็ก	8	3.3
รวม	242	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นผู้ปกครองของเด็ก ร้อยละ 81 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร้อยละ 15.7 และครูผู้ดูแลเด็ก ร้อยละ 3.3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	sd.	ระดับ	ลำดับ
ด้านสื่อการเรียนการสอน	3.67	0.79	มาก	4
ด้านการนิเทศ	3.64	0.78	มาก	3
ด้านหลักสูตร	3.68	0.78	มาก	2
ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้	3.78	0.74	มาก	1
รวม	3.69	0.73	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความเหมาะสมของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร และการมีส่วนร่วมในการ

บริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศ

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ด้านหลักสูตร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อย่อยของด้านหลักสูตรพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ($\bar{x} = 3.77$, $sd. = 0.88$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการจัดประชุมเพื่อทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร การวางแผนการจัดทำหลักสูตร ($\bar{x} = 3.72$, $sd. = 0.94$) การมีส่วนร่วมในการกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก ($\bar{x} = 3.71$, $sd. = 0.96$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุง ($\bar{x} = 3.62$, $sd. = 0.93$) และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.62$, $sd. = 0.95$)

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยทุกด้าน ($\bar{x} = 3.87$, $sd. = 0.90$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้กับเด็กปฐมวัย ($\bar{x} = 3.84$, $sd. = 0.88$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อความพร้อมให้กับเด็ก ($\bar{x} = 3.70$, $sd. = 0.93$)

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะให้ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม ($\bar{x} = 3.70$, $sd. = 0.91$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประชุม แนะนำ ชี้แจงและทบทวนเกี่ยวกับเอกสารการนิเทศก่อนเปิดเรียน ($\bar{x} = 3.64$, $sd. = 0.93$) และการมีส่วนร่วมในการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานของครูหลังผ่านการนิเทศส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.61$, $sd. = 0.90$) และการมีส่วนร่วมในการแจ้งผลการประเมินการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ ($\bar{x} = 3.61$, $sd. = 0.98$)

การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อเพื่อเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ($\bar{x} = 3.79$, $sd. = 0.90$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการทดลองใช้สื่อและประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนก่อนและหลังทุกครั้ง ($\bar{x} = 3.71$, $sd. = 0.92$) และการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม ดูแล การใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

($\bar{x} = 3.71$, $sd. = 0.90$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่การมีส่วนร่วมในการจัดงบประมาณการทำอุปกรณ์การสอน ($\bar{x} = 3.61$, $sd. = 0.89$)

ผลการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 5 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลนั้นมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท แบบสัมภาษณ์เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ซึ่งประเด็นการสัมภาษณ์ได้มาจากข้อคำถามในแบบสอบถามข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ด้านการนิเทศ ด้านสื่อการเรียนการสอน มาสัมภาษณ์ ผลการสัมภาษณ์มีดังนี้

ด้านหลักสูตร

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านหลักสูตร คือการนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมาสร้างเครื่องมือและเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลของบริบทบริเวณชุมชนโรงเรียนเพื่อนำไปใช้แปลผลการประเมินและนำผลที่ได้มาปรับปรุง หาแนวทางในการประเมิน จะกระทำโดยผู้ประเมินทั้งภายในและภายนอก ซึ่งจะได้ผลที่เป็นกลาง และการประเมินควรทำเป็นระยะ เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนจะสามารถนำไปใช้ประเมินผลได้จริงกับครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการนิเทศกำกับติดตาม การประเมินผลตามแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระยะอย่างสม่ำเสมอโดยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินผลโดยการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรและนำผลประเมินที่ได้ไปพัฒนาเด็ก

แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมคือ ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในหลาย ๆ ด้าน การพัฒนาหลักสูตรควรให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และควรให้หลาย ๆ ฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะทำให้หลักสูตรที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับชีวิตจริงในปัจจุบัน โดยการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทางการศึกษา เช่น การนำข้อมูลที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อที่จะสามารถนำความรู้ไปใช้จัดทำสาระหลักสูตรและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสู่อาชีพท้องถิ่นเพื่อสนองความต้องการของชุมชนกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้

การมีส่วนร่วมในการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อความพร้อมให้กับเด็ก แนวทางในการพัฒนา คือ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้าร่วม

การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนประสบการณ์ พัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทำแผนประสบการณ์และเสริมแผนประสบการณ์ที่เป็นวิถีชีวิตของท้องถิ่นเพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาเด็ก พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้การรู้จักการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการสรรหาบุคลากรหรือวิทยากรที่มีความรู้และความชำนาญเฉพาะด้านมาอบรม ส่งเสริมการวางแผน การนิเทศ และการประเมินผลบุคลากร ส่งเสริมพัฒนากลยุทธ์ รวมถึงพัฒนาความสอดคล้องความเหมาะสมและแผนการเรียนรู้ของครูและดูแลการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก

ด้านการนิเทศ

แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีแนวทางในการพัฒนาคือ การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการกระตุ้นให้ครูผู้ดูแลเด็กเกิดการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอยู่ตลอดเวลา เมื่อการประเมินพบข้อควรปรับปรุงก็สามารถทำการแก้ไขได้อย่างทันที ทั้งนี้การประเมินควรมีเครื่องมือช่วยในการประเมิน มีกระบวนการที่มีแบบแผนแม่นยำในการประเมิน มีการประเมินครูและให้ครูประเมินตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ควรดำเนินการประเมินอย่างต่อเนื่อง ในการประเมินมีการประเมินเกี่ยวกับการนิเทศครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีการประเมินผลการปฏิบัติงานครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการแจ้งผลการประเมินการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ แนวทางในการพัฒนาคือ การแจ้งผลการประเมินการเรียนการสอนให้ผู้ปกครองทราบ ทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ทราบถึงระบบการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แนะนำให้ครูผู้ดูแลเด็กจัดทำนิทรรศการผลงานหรือกิจกรรมในแต่ละภาคเรียน การจัดประชุมผู้ปกครองชี้แจงผลการประเมิน รายงานผลการดำเนินงานเป็นแผนพับเพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบผลการประเมิน ให้คำแนะนำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานแก่บุคลากรในสถานศึกษา กำกับติดตามให้การดำเนินการวัดผลประเมินผลบรรลุเป้าหมาย นำผลการประเมินไปจัดพัฒนางาน กำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดทำปฏิทินประจำปี การพบปะพูดคุย มีแบบประเมินการสนทนาแล้วนำข้อแสดงความคิดเห็นมาปรับปรุง การแนะนำให้ครูผู้ดูแลเด็ก จัดเก็บใบงานหรือผลงานนักเรียน โดยทำเป็นเล่มแล้วรายงานให้ผู้ปกครองทราบ ทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเป็นแนวทางในการแจ้งผลการประเมินการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านสื่อการเรียนการสอน

แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดงบประมาณการทำอุปกรณ์การสอน โดยมีแนวทางการพัฒนาคือ การบริหารงาน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาสามปี แผน

ประจำปีงบประมาณ และแผนประจำปีการศึกษา แผนเหล่านี้จะสามารถกำหนดงบประมาณการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนได้ การใช้สื่ออุปกรณ์ต้องใช้งบประมาณเท่าไร เอาไปใส่ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ เมื่อเข้าแผนแล้วเอาเข้าที่ประชุมคณะกรรมการคัดเลือกสื่อ เพื่อให้คณะกรรมการที่ประชุมเห็นชอบ จัดประกาศใช้และดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนที่วางไว้ การจัดตั้งงบประมาณจัดทำแผนการใช้งบประมาณ ตรวจสอบประเมินผลแล้วนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขเพื่อทำอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมให้ใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก

การอภิปรายผลและสรุป

ในการวิจัยเรื่องสภาพและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ด้านพัฒนาหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อสื่อวัสดุอุปกรณ์ ควรต้องมีการประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพิจารณาเห็นชอบ จะทำให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าข้ออื่น เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลทั้งก่อนและหลังการนำไปใช้ ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อยุคสมัยอย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยทุกด้าน การที่ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเห็นความสำคัญของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชน โดยมีจดหมายเชิญเข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน สนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเข้ามามีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านการนิเทศ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการเสนอแนะให้ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าร่วมนิเทศการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับศึกษานิเทศก์ทุกภาคเรียน จึงพบสิ่งที่ครูควรพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก พร้อมทั้งแจ้งผลการประเมินให้ผู้ปกครองได้ทราบโดยการจัดทำเป็นเอกสาร เช่น แผ่นพับ หรือรายงานผลการปฏิบัติงานของปีที่ผ่านมาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ วราลักษณ์ นันตะริ (2553) เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control : AIC) ทำให้คณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ทำให้ ผู้ปกครอง และชุมชน พอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โนนศิลาอาสน์

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการจัดหาสื่อเพื่อเสริมพัฒนาการ ของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เข้ามามีส่วนในการพิจารณาคัดเลือกสื่อ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน ในการประชุมประจำเดือน และการรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี สนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ทราบถึงประโยชน์และความสำคัญของการ จัดทำแผนงบประมาณของศูนย์ฯ และขอความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกสื่อให้ เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ชร งามขุนทด (2554) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ขั้นตอน การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1.การมี ส่วนร่วมในการคิด 2.การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน 3.การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นขั้นที่จะลง มือปฏิบัติกิจกรรมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือ เข้าร่วมบริหารงาน ประสานงาน และดำเนินงานตามที่วางแผนไว้ 4.การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ สังข์ทอง (2553) ที่พบว่าสื่อการเรียนการสอน ต้องเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก โดยเฉพาะสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความละเอียดอ่อน จึงต้องมีการ เลือกใช้ให้เหมาะสมและดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ และไม่เกิดอันตรายต่อตัวเด็ก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1. เมื่อพิจารณาภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์แล้ว พบว่าการมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำ กว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรวางแผนจัด โครงการนิเทศเพื่อให้ทราบถึงการทำงานให้ความรู้แก่บุคลากรให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งการนิเทศใน แต่ละครั้งจะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นและเกิดการพัฒนาตนเองในการทำงาน

2. ด้านหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษาเป็นผลงานที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของ บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญและศึกษาทำ ความเข้าใจในเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นพรัตน์ สังข์ทอง. (2553). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น).
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- เพชร งามขุนทด. (2554). *การศึกษากการมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- ยุทธศิลป์ พานนนท์. (2546). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม).
- วรลักษณ์ นันตะริ. (2553). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนศิลาอาสน์ อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).